

PAUTES PER UNA BONA EDUCACIÓ EMOCIONAL I/O SEXUAL

Servei UVAI

Rita Coll (coordinadora)

Tècnics UVAI's:

Mª Mar Blanch

Susana Darder

Noelia Rodríguez

En l'educació emocional de la persona amb SD moltes vegades es deixa de banda la seva voluntat o capacitat d'elecció. És, per tant, necessari tenir en compte el seu desig en l'elecció. L'excessiva sobreprotecció separa l'individu de tot allò que sigui afectiu i impedeix que aquesta persona pugui fer ús de la seva pròpia voluntat, en molts casos acaben fent el que l'altre persona li diu. La falta d'informació i d'educació emocional i/o sexual, així com la sobreprotecció i el comportament infantilitzant dificulten comportaments adequats relacionats amb les relacions socials, podent aparèixer el rebuig.

En els nins amb la Síndrome de Down, al igual que en la resta de nadons, la seva sexualitat apareix des del moment del naixement. Aquesta sexualitat no recau en el plaer sexual com a tal, sinó que engloba un ampli ventall d'aspectes emocionals que condicionaran els futurs vincles afectius. La manera en que es vincularà amb altres persones no depèn del seu genoma sinó que es veurà alterada pels aspectes emocionals i els estímuls que rebrà.

Pautes d'implementació

- Aprendre a **reconèixer** i **comprendre** les emocions i sentiments de l'alumnat.
- És important que l'equip docent afavoreixi la possibilitat de que els alumnes també puguin aprendre a reconèixer i comprendre les emocions dels companys amb la síndrome de Down.
- Cal **generalitzar** el treball de les emocions i sentiments en qualsevol situació o realitat concreta, i no sols centrar-se en aquells moments puntuals on apareix alguna situació en que aparegui un problema.
- Qualsevol adult que treballi amb el nin/a actuarà com a **model** i per tant és molt important el feed-back que els hi dona en el control i expressió emocional. Convé fer un ús freqüent del reforç positiu verbal (elogi) i no verbal (un cop a l'esquena).
- Fer un bon ús de les **relacions socials** promou establir vincles entre l'alumnat amb síndrome de Down i la resta de companys, deixant clar

que existeixen uns límits entre aquestes relacions. P.e. no és el mateix que un infant de 5 anys doni besades i aferrades als companys o als mestres, que ho faci un jove de 13 anys. Cal no oblidar que aquesta és una conducta apresada i que per ells està normalitzada.

- És important prevenir el **rebuig** ensenyant des de petits que no és pot jutjar a les persones pel seu aspecte o característiques.
- Cal fomentar la **presa de decisions** de formar individual, que l'alumnat amb síndrome de Down pugui decidir allò que vol fer.
- Convé deixar que els alumnes amb la síndrome de Down puguin donar la seva **opinió** com la resta.
- Des de l'educació Infantil és fonamental treballar l'**esquema corporal** i el reconeixement d'un mateix, així com la discriminació entre nin i nina.
- Treballar l'adquisició de les **habilitats socials** necessàries per aconseguir unes relacions socials adequades.
- És important iniciar-los en la pràctica de l'ús de la **negació** per tal d'evitar conductes que no són apropiades o que li puguin resultar desagradables en el dia a dia per no caure en la rutina de fer sempre el que l'altra li diu.
- Cal ensenyar a l'alumnat a **reconèixer** i **discriminar** els seus propis sentiments i emocions per què aquest sigui capaç de controlar els seus propis impulsos i pugui gestionar-los.
- És convenient respectar sempre l'**espai personal** de l'infant amb la síndrome de Down per tal de que aquest no perdi el sentit del que es apropiat o no en quant a contacta físic (p.e. no abusar de mostres d'afecte associades a la seva discapacitat).
- Fomentar a l'educació Infantil el **joc simbòlic** dins l'aula per potenciar el desenvolupament d'habilitats cognitives, lingüístiques, socials i d'intel·ligència emocional.
- Cal fomentar des de l'etapa d'Infantil l'adquisició d'autonomia en relació a la seva **higiene personal** així com el tenir cura de la seva imatge personal.

- Cal treballar els **sentits** i les seves funcions mitjançant l'experimentació real i manipulativa.
- Aportar estratègies de **control** i **gesti d'emocions** a l'alumnat amb la síndrome de Down, per tal de no confondre-ho amb un mal comportament.
- Ajudar a conèixer les fases i el **desenvolupament** que el seu **cos** experimentarà al llarg de la seva vida, acompanyant-los en la comprensió d'aquests canvis i en la seva acceptació mitjançant un llenguatge proper i simple basat en el respecte.
- Mostrar una **actitud oberta** en el moment en que apareixen conductes d'autoexploració vinculades al descobriment d'un mateix. Aquestes conductes no tenen caràcter sexual. Davant aquestes s'intentarà desviar l'atenció de l'alumne/a amb la síndrome de Down.
- És important ensenyar a l'alumnat amb la síndrome de Down a discriminar aquells llocs que són més adients i quins no per dur a terme activitats pròpies de la **vida íntima i privada** (canviar-se de roba, anar al bany, entre altres)
- En aquells casos en que per determinades circumstàncies l'adult hagi d'envair l'espai personal de l'alumne/a amb síndrome de Down, és convenient seguir una sèrie d'indicacions: demanar permís al menor abans d'iniciar l'acció; explicar el que es farà; fomentar la seva participació en la tasca; i indicar la finalització de l'acció.
- Proporcionar **informació** relacionada amb els canvis que experimentarà l'alumnat amb síndrome de Down donat el desenvolupament del seu cos. Aquesta informació, adaptada a les necessitat de l'alumnat, serà essencial per evitar sentiments d'angoixa i confusió.
- És important entendre que l'educació emocional i sexual no sols va lligada al sexe en sí mateix, si no que enclou un gran ventall de conceptes i temes que són fonamentals per un bon desenvolupament.
- Potenciar el treball de **l'autoestima** dins l'aula de manera que ajudi a l'alumnat amb la síndrome de Down a entendre la seva situació personal i d'aquí derivi la seva acceptació.

- **Respectar**, sempre que sigui possible, l'estància a l'espai privat (bany) procurant no envair el seu espai personal.

Proposta d'activitats per treballar amb l'alumnat amb la síndrome de Down

- Modelat i/o imitació de conductes per fer un ús adequat d'aquestes
- Role-playing, joc simbòlic i dramatització per treballar el reconeixement de les emocions, sentiments i sexualitat
- Treball cooperatiu, recons, grups flexibles i/o tallers per treballar les habilitats socials
- Fotografies i/o imatges reals i ús del mirall per explicar el desenvolupament del cos, així com la seva estructura
- Imatges reals per treballar la privacitat de les conductes intimes
- Pel·lícules, documentals, cançons, contes, màscares... per facilitar la comprensió del desenvolupament emocional, afectiu i del propi cos
- Material sensorial per facilitar l'aprenentatge a partir dels sentits
- Plafons per treballar cada un dels continguts relacionats amb la temàtica esposada, com per exemple classificar imatges segons el seu grau de permissivitat social
- Lapbooks, fitxes, material curricular amb la finalitat de facilitar l'aprenentatge dels continguts abans esmentats
- TIC's per fomentar diversos aprenentatges en els diferents nivells educatius: aplicacions, youtube, whatsapp, entre altres